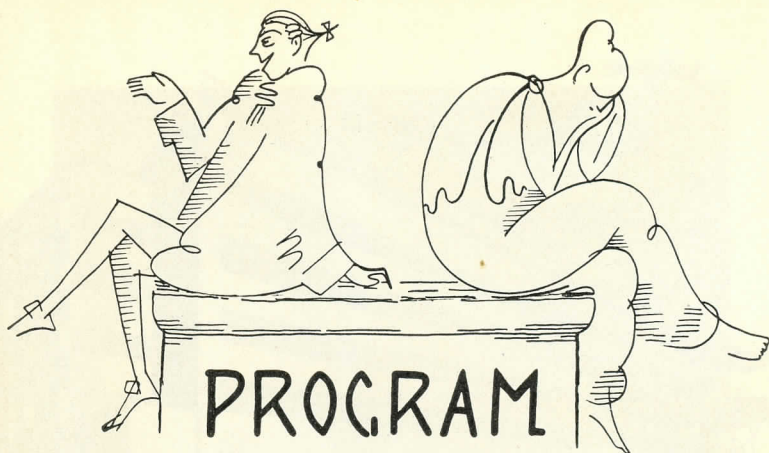

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER
DIREKTION: POUL PETERSEN

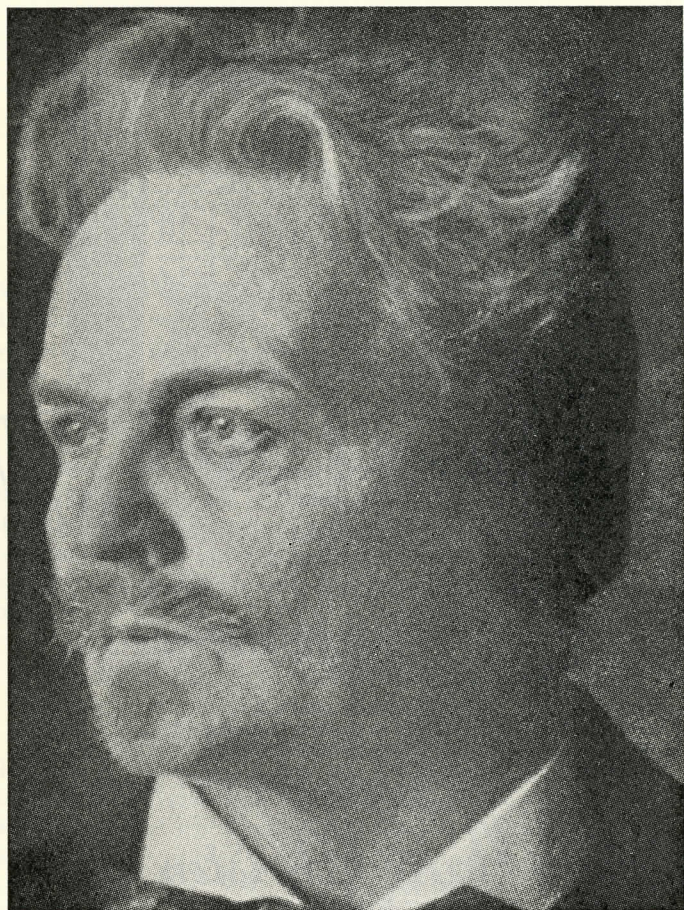
TEKSTBIDRAG:
VIRKELIGHED OG DIGT

Bjarne Forchhammer:
I KAST MED STRINDBERG

August Strindberg:
Af: EN GAL MANDS FORSVAR

TO MUSIKBEGIVENHEDER
ORIENTERING

Omslagstegning: Sikker Hansen - Vignet: John Sparre Christensen - Redaktion: Henning Hansen

AUGUST STRINDBERG

VIRKELIGHED

OG

DIGT...

Ved nytårstide 1888-89 var August Strindberg, der da boede i Danmark med sin familie, optaget af store planer. Allerede i november 1888 havde opmærksomme læsere af Politiken kunne finde følgende notits i bladet:

Til underretning!

Da det er min hensigt i nær fremtid at oprette et skandinavisk forsøgsteater efter det parisiske Théâtre-Libre's mønster, meddelers jeg, at jeg modtager alle slags teaterstykker til gennemlæsning, men helst vil spille sådanne, som foregår i nutiden, ikke er alt for lange og ikke fordrer omstændeligt maskineri eller stort personale.

Holte, den 15. november 1888.

August Strindberg.

Denne meddelelse lokkede dog ikke nogen nye talenter frem, skønt der indkom forskellige stykker, bl. a. Gustav Wieds »En Hjemkomst«, fandtes ingen af de indkomne skuespil egnede til formålet. Strindberg gik så selv i gang med at skrive et repertoire til sit nye teater, og på mindre end en måned fuldførte han to skuespil: »Frøken Julie« og »Kreditorer«, af hvilke det første er et af hans betydeligste værker. Stadigt arbejdende videre på at samle et egnet repertoire – det blev nu, hvad tydeligvis ikke var forfatterens

mening fra starten, et rent Strindberg-repertoire – fuldendte han omkring nytår 1888-89 »Den Stærkeste«, og ni dage senere leverede han sin oversætterinde, Nathalia Larsen, endnu en enakter »Paria«, en dramatisering af en novelle af vennen Ola Hansson.

Strindberg havde selv foreslået en dramatisering af novellen, men Ola Hansson mente ikke, der var meget dramatik i den historie. Strindberg skred da til værket og forvandlede novellen til en enakter, som efterhånden mistede al lighed med sit forbillede. Dialogen havde fået bid og snert, karaktertegningen var omarbejdet radikalt, og kraftprøven mellem hr. X og hr. Y blev komponeret ind i en dramatisk atmosfære af pludselige solglimt og overtrækkende buldrende uvejr.

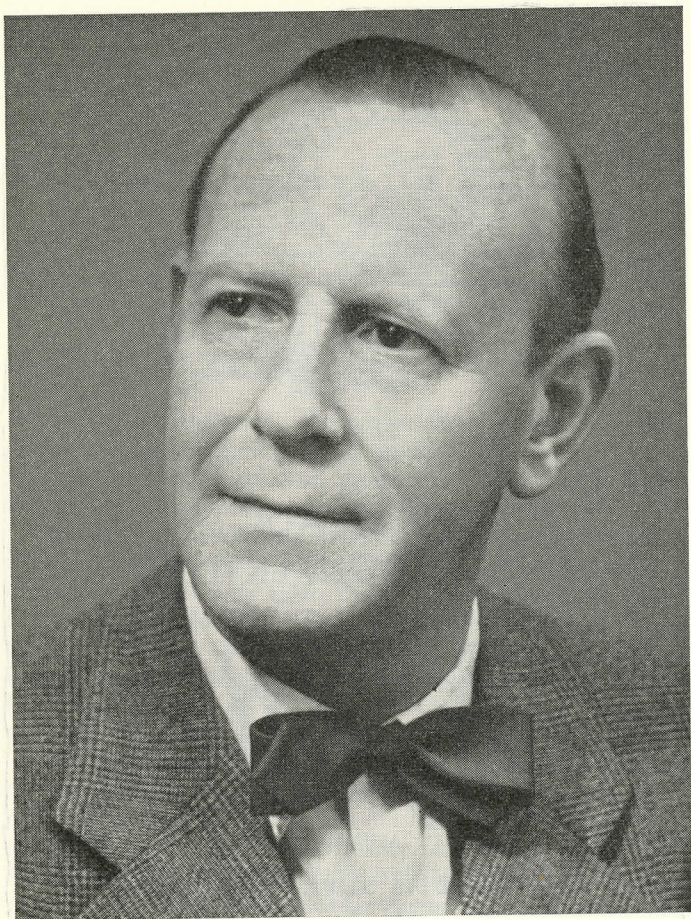
For nylig havde Strindberg med begejstring studeret Nitsches teorier om overmennesket; også den italienske læge Lombroso's bog om forbryderes karakter og udseende har leveret stof til »Paria«, ligesom Strindbergs egne oplevelser på det besynderlige lystslot »Skovlyst« ved Holte ligger til grund for de to mænds psyke i dramaet. Måske er hr. X, det intelligente overmenneske, Strindberg selv, og hr. Y tyven, bedrageren, den taterlignende forvalter på »Skovlyst«, Ludvig Hansen, som Strindberg havde haft et rasende opgør med.

Til trods for en overmenneskelig indsats – ikke blot fra Strindbergs, men også fra hustruens og vennernes side – led Strindbergs teaterplaner en krank skæbne. Tre – tre opførelser –, deraf den ene en lukket opførelse af den af censuren forbudte »usædelige« »Frk. Julie« i Studenterforeningen, så faldt tæppet endeligt for »Det skandinaviske Forsøgsteater«, og skuffet og nærmest ruineret forlod Strindberg Danmark (april 1889) og vendte hjem til sit fædreland for at samle kræfter. Hertil kom det sværeste – familiebekymringer. Kløften mellem ægtefællerne var stedse blevet dybere, skinsyge og bitterhed gjorde afgrunden uoverstigelig, og sluttelig opløstes ægteskabet ved Wärmö tingsrett i marts 1891.

Som så ofte før forsøgte Strindberg at skrive sig ud af sine problemer. Den personlige tragedie og de oprivende begivenheder omkring skilsmissen sættes et bittert eftermæle i enakteren »Bån-

det« fra 1892, og samme år »Den farlige Leg«, der livfuldt, næsten spøgende dækker Strindbergs erindring om det første møde med Siri og hendes mand. Til trods for den lette tone indeholder en-akteren dog en god del sarkasme, og billedet af Siri og hendes første ægtefælle er tegnet af en erfaren mand, der, hvis han igen stod over for legens farlige valg, sikkert ville handle som Aksel i komedien: »Stikke af, som om han havde ild bagi«.

Stykkets handling er henlagt til et svensk badested en varm sommerdag. En velhavende familie bestående af en ung maler, hans kone, malerens forældre og en ung kusine til ham forsøger at få sommeren til at gå. »Man spiser, man sover og venter på afslutningen, medens man på behageligste vis prøver at fordrive tiden«. Men den monotone lediggang har gjort dem erotisk op-tændte. Til denne familie kommer vennen Aksel, en ung mand, som ligger i skilsmisse, på besøg. Han og den unge frue behøver ikke at lege længe med lidenskabens ild, før den flammer op – i hvert fald hos hende. De bekender deres tilstand for maleren, og han giver omgående hustruen fri, mod at vennen skal forpligte sig til at gifte sig med hende. Men kærlighed er et, og ægteskab noget helt andet, og Aksel har bitre minder fra den sidstnævnte institution. Grebet af panik farer han ud af huset, medens malerkonen hysterisk sparkende kaster sig på sofaen. Alt dette udspilles en formiddag før frokost, og stykket slutter med, at den noget for- tømlede kvintet med fornyet appetit går i lag med – de stegte rød-spætter.

Bjarne Forchhammer

I kast med Strindberg!

Bjarne Forchhammer – Aarhus Teaters meget ærede og meget velkomne gæst – har velvilligst, denne gang i dobbelt egenskab af både instruktør og skuespiller, nedfældet nogle af sine indtryk fra arbejdet med »Paria« og »Den farlige Leg« i følgende artikel.

Der er et gammelt ord, der siger: »Det gode må vi selv skabe, det onde kommer af sig selv!«

Disse ord kunne stå som motto over Strindbergs liv og livssyn og ikke mindre over hans dramatiske arbejde.

Denne kamp mellem godheden og ondskaben i mennesket, i livet, er karakteristisk for hans skuespil, enten han former dem som lystspil som »Den farlige Leg«, eller bitter alvor i »Paria«. Som få dramatikere formår Strindberg at forme en replik, så den står mejslet, klar og hård og samtidig rummer så mange muligheder for fortolkning. At arbejde med hans skuespil må blive både en analyse og et detektivarbejde.

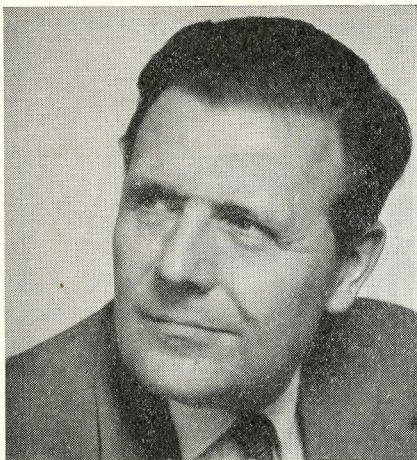
Ofte består opsætningen af et skuespil i at finde en ramme, en form for en klar og logisk gennemført handling, hvor der ikke kan herske nogen tvivl om meningen. Engelske dramatikere har et begreb, der hedder »the trick«, d. v. s. den tanke, idé, som sætter spillet i gang og spænder det: Tappen, hvorom handlingen logisk drejer sig. Strindberg har et væld af »trick's«. I det brogede mønster, som handlingsforløb og dialoger danner, væver han tråde af egne oplevelser og kampe, forholdet til det svage køn, som han både for-

guede og tilbad og samtidig hadede og foragtede, af drømme om det ideelle venskab, håb og bitre skuffelser, skøn poesi og frodig fantasi. Man har karakteriseret Strindberg som en af de første naturalister inden for teatret. Men dertil er han alt for fortættet i sit sprog (der sine steder kan minde om Kaj Munk) og samtidig alt for fuld af drømme, ideer og visioner.

Det har været et vidunderligt rigt stof at arbejde med under prøverne. Måtte vi formå at bibringe tilskueren blot lidt af den oplevelse, som Strindberg beredte os under arbejdet med hans værker.

O! nu jag känner
den eld, som ner i själens djup mig bränner!
Ja! jag vill leva att den elden vårda,
att den en gång må hårligt bryta ut
och må mig möta öden, än så hårda,
jag vill dock striden modigt kämpa slut!

Aug. Strindberg, 1870.

Poul Petersen

Marie Brink

Fra August Strindbergs værker bringer vi her med forlagets venlige tilladelse et afsnit af den selvbiografiske roman »En gal mands forsvar« i Sven Langes oversættelse.

Af: „En gal mands forsvar“

Levkøjerne udåndede deres æggende duft, græshopperne gned deres violiner i det dugvåde græs, en lun vind susede sagte i træerne, skumringen hyllede os ind i sin bløde kåbe, alt indbød til kærlighed; kun den fejge anstandsfølelse holdt elskovserklæringerne tilbage.

Et æble faldt ned fra en gren, der blev bevæget af vinden.

Friherreinden bøjede sig ned for at tage det op og rakte det henimod mig med en betydningsfuld mine.

– Forbuden frugt, mumlede jeg, nej tusind tak

For at gøre denne dumhed, der var undsluppet mig imod min vilje, god igen, improviserede jeg en tilfredsstillende fortolkning af mine ord:

– Hvad ville ejeren sige, hvis han så os?

– At De er en ridder i det mindste uden dadel, svarede hun med en næsten umærkelig spot. Samtidig kastede hun et blik henimod lysthuset, hvor baronen og kusinen holdt sig i ly for indiskrete blikke.

Man underrettede os om, at souperen var parat. Da vi rejste os fra bordet, foreslog baronen, at vi skulle følge »det kære barn« hjem.

Ved porten rakte baronen kusinen sin arm og vendte sig derpå mod mig:

– Byd min hustru din arm, kære ven, og vis dig som den fuldkomne kavaller, du er, tilføjede han i en faderlig tone.

(Fortsættes side 23)

4. forestilling i sæsonen 1961-62

DEN FARLIGE LEG

(LEKA MED ELDEN)

Komedie i 1 akt af

AUGUST STRINDBERG

Oversættelse: *Sven Lange*

Isenesættelse: *Bjarne Forchhammer*

Personerne:

Faderen	<i>Poul Petersen</i>
Moderen	<i>Marie Brink</i>
Knut, maler, deres søn	<i>Henning Hansen</i>
Kirstin, gift med Knut	<i>Jane Jeppesen</i>
Aksel, deres ven	<i>Ole Wegener</i>
Adele, Knuts kusine	<i>Vigga Bro</i>

P a u s e

PARIA

Dramatisk situation i 1 akt af
AUGUST STRINDBERG

Oversættelse: *Jacob Jacobsen*
Isenesættelse: *Bjarne Forchhammer*

Personerne:

Herr X *Poul Petersen*
Herr Y *Bjarne Forchhammer*

Dekoration: *Jens Anker Olsen*
Kostumer: Aarhus Teaters skrædersal v. *Maria Deleuran*
Frisørarbejde: *Caroline Nielsen*
Belysning: *Carl E. Andreasen*
Sceneteknik: *Aage Rishøj*

Spilletid: ca. 2 timer

Jeg var bange. Aftenen var lun, derfor bar hun sin mantille over den ene arm, den anden rørte ved mig, og jeg mærkede dens bløde konturer under silken. En magnetisk strøm gik fra den over i mig, og den skærpede i overordentlig grad min følsomhed. I virkeligheden sad hele min følelse i min delta-muskel, – der, hvor hendes ærme holdt op. Jeg havde kunnet give en anatomisk tegning af hele denne fortryllende arm. Sin biceps, den store løftemuskel, der spiller den største rolle under favntaget, trykkede hun ind mod min med en blød bevægelse. Medens vi gik dér, side om side, strejfede hendes kjole mig, og jeg fornåm hofstens og benets runde former.

– Vi går jo udmærket sammen – De må vist danse fortræffeligt, sagde hun for at opmuntre mig til at bryde den trykkende tavshed.

Hun må vist have mærket, hvordan mine spændte nerver skælvede, for et øjeblik efter spurgte hun med et æggende smil og den alvidende kvindes overlegenhed:

– Hvad er der i vejen med Dem? De ryster jo?

– Ja, jeg fryser.

– Men kære, lille barn, så tag dog Deres overfrakke på.

Og hendes stemme blev så kælen, som om den var svøbt i bomuld.

Jeg tog overfrakken på – en rigtig tvangstrøje var det –, men jeg fandt mig nu bedre beskyttet mod den varme, der fra hendes legeme strømmede over i mit. Og hendes små fødder gik så mærkværdigt godt i takt med mine, at jeg havde fornemmelsen af, jeg gik på fire ben!

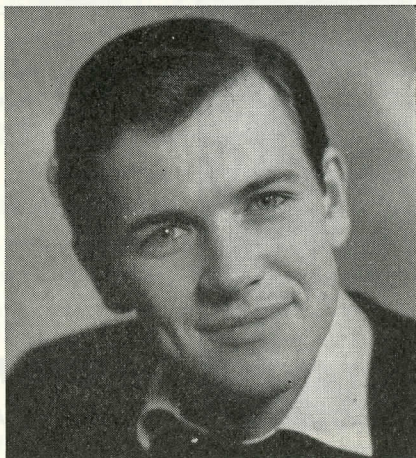
Jane Jeppesen

Henning Hansen

Vigga Bro

Ole Wegener

To musikbegivenheder

kommer til at præge Aarhus Teater i november og december.

Den 24. november får »Den jyske Opera« premiere på Charles Gounods »Faust« med en strålende besætning i operaens partier. Fra den glimrende norske opførelse i starten af denne sæson har man hentet »Faust«, den berømte negertenor Charles Holland, som i Oslo sang titelpartiet til en enestående succes. Men Holland får godt følge. Først og fremmest af sin danske kollega Franz Andersson, hvis »Mefisto« betegnes som en af hans mest glansfulde dramatiske præstationer, et højdepunkt i hans sangerkarriere. Dernæst af forestillingens norske »Margaretha«, Kari Frisell, der sandsynligvis er den bedste »Margaretha« i Europa i øjeblikket. Endelig følger forestillingens »Valentin«, den unge norske baryton Olav Eriksen, der allerede i fjor var gæst i Aarhus Byorkester. Hertil kommer, at fru Rita Bartos synger studenten »Siebel«, Inge Frey bliver ammen »Marthe« og Gert Bastian Studenten »Brander«.

Per Dreier dirigerer, og Holger Boland sætter i scene.

»Den jyske Opera« kan i år fejre sit 15 års jubilæum, og man har med valget af »Faust« i denne pragtbesætning lagt op til en stor indledning på jubilæumssæsonen.

ELVERHØJ

Når »Faust« først i december tages af plakaten, følger ca. 5. december Aarhus Teaters juleforestilling, hvor valget i år er faldet på J. L. Heibergs og Fr. Kuhlau's dejlige festspil »Elverhøj«. Man regner med rette dette skuespil for et nationalt klenodie, fordi det ejer så mange af de egenskaber, vi danske sætter pris på: Humor, romantik, mystik og festivitas.

Forestillingen sættes op af Ole Walbom, endnu en gang gæst efter »Rose Marie«-successen. Dansene indstudies af Birgit Lyksborg, og den musikalske ledelse har Per Dreier.

Skuespillets kendte skikkelser fremstilles af: William Knoblauch (Chr. d. 4.), Paul Smyrner (Walkendorf), Elna Brodthagen (Mor Karen), Annie Birgit Garde (Agnete), Elin Reimer (Elisabeth Munk), Troels Munk (Ebbesen), Fritz Brun (Fleming), Gunnar Stryhn (Bjørn Olufsen), Harald Hejst (Mogens) og Peter Eszterhas (Elverkongen).

Mon der kan herske tvivl om, at Aarhus Teater med denne festlige optakt på december på bedste måde forbereder den kommende juls glade stemning.

*Mime Fønss, Ulf Stenbjørn og Hanne Ribens
Fra Felician Marceau's »Værsgo' og spis«.*

ORIENTERING

Det kgl. Teaters repertoire i november måned.

Efter Det kgl. Kapels koncerter i Aarhus, Odense og Flensborg drager kapellet på tournee til udlandet. Tourneen, der varer fra 29. oktober til 20. november, er den hidtil længste tournee kapellet har været ude på.

I den tid, kapellet har orlov, vil repertoiret på Det kgl. Teaters Gamle Scene omfatte skuespillene: »Skriget« af Kjeld Abell. – »Tre Søstre« af Anton Tjekhof. – »Swedenhielms« af Hjalmar Bergmann samt enkelte opførelser af operetten »Pinafore«.

Paa Nye Scene vil man i samme tidsrum fortsætte de i tidligere sæsoner gennemførte gæstespil fra Landsdelsscenerne med et 8-dages gæstespil fra Odense Teater fra 29. oktober til 8. november incl., hvor der opføres Arnold Weskers »Livets Rødder« i Edwin Tiemroths iscenesættelse, og med et 9-dages gæstespil fra Aarhus Teater fra 9.–19. november incl., hvor der opføres Felicien Marceau's »Værs'go' og spis« i Palle Skibelunds iscenesættelse.

I ovennævnte gæstespilperiode opføres dog lørdagene den 4. og 11. november Det kgl. Teaters egen forestilling Bert Brechts »Det gode menneske fra Sezuan«.

Medens Landsdelsscenerne gæster Nye Scene, udsendes til provinsen »Pinafore«, »Ungdom og Galskab« og »De der sejrede« med i alt 15 opførelser.

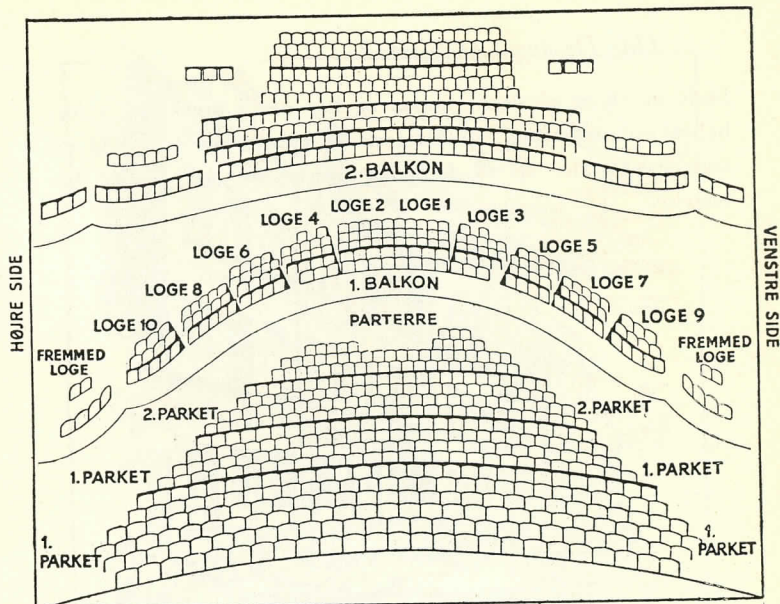
Efter den 21. november omfatter repertoiret foruden ovennævnte skuespil tillige følgende operaer og balletter: Carl Orff: »Den kloge Pige«. – du Puy: »Ungdom og Galskab«. – Henry Purcel: »Dido og Æneas«. – Pergolesi: »La Serva Padrona«. – Jacques Offenbach: »Hoffmanns Eventyr«. – Birgit Cullberg: »Fruen fra Havet«. – Roland Petit: »Cyrano de Bergerac«. – Roland Petit: »La Châlooupee«. – Lizzie Rode, Ole Schmidt: »Ballet i D.«. – Henrik Bloch, Jens Bjerre: »Kameliadamen«.

AALBORG TEATER fortsætter successen med Bert Brecht's »Mutter Courage« i Hans Henrik Krauses opsætning og med Inge Hvid Møller i den berømte titelrolle. De tre børn fremstilles af Henning Palner, Carl Erik Christoffersen og Laila Andersson, i øvrigt medvirker hele personalet i den omfattende forestilling, der spilles til ca. 20. november. Fjernsynet har netop påbegyndt en optagelse af Aalborg-scenens Brecht-forestilling til udsendelse senere. Næste premiere bliver Thorbjørn Egner's »Folk og Røvere i Kardemomme By«, som dermed har været oppe på alle tre landsdelsscener i Birthe Bachhausens mise en scene. I Aalborg tager Karen Marie Löwert sig af instruktionen, og de tre røvere spilles af Benny Bjerregaard, Carl Erik Christoffersen og Verner Tholsgaard.

ODENSE TEATER. Netop vendt hjem fra et ærefuldt besøg på Det kongelige Teater fortsættes på Odense-scenen med et skiftende repertoire bestående af gæsteforestillingen Arnold Weskers »Livets Rødder« i Edwin Tiemroths iscenesættelse, John Ardens »Lykkens Bolig« i Mogens Brix-Pedersens iscenesættelse og søndag eftermiddage »Sydfrugt« af André Birabeau i Birthe Bachhausens opsætning. Den 18. november har teatret premiere på Holberg-forestillingen »Ulysses von Ithacia« med Preben Neergaard som gæst i Chilians rolle og som inscenesætter af forestillingen.

AARHUS TEATER. Medens der på hjemmescenen spilles et Strindberg-program, opfører de øvrige Århus-skuespillere fra den 9.-20. november på Det kongelige Teaters »nye scene« Felicien Marceau's »Vær'sgo' og spis« i Palle Skibelunds iscenesættelse og med Mime Fønss, Hanne Ribens og Ulf Stenbjørn i hovedrollerne. Efter Strindberg-forestillingen følger premiererne på Gounods »Faust« og Heibergs og Kuhlau's »Elverhøj«. — Se nærmere siderne 29-31.

Aarhus Teater vil i øvrigt følge Holberg-forestillingen i Odense med særlig interesse, da Preben Neergaard fortsætter Landsdelsscengæstespillet i Aarhus som skuespiller og instruktør af den morsomme forestilling. — Premiere: Nytårsaften.

	Ord. pris		Ord. Pris
1. parket, 1.-6. rk.	15,00	Fremmedloge, 1. rk.	18,00
1. parket, 7.-10. rk.	12,00	Klapsæder, 1. balkon	8,00
2. parket	9,50	2. balkon, 1. rk.	10,00
Parterre	8,00	2. balkon, 2. rk. midtfor ..	7,00
1. balkon, 1. rk.	15,00	2. balkon, 2. rk. siderne ..	6,00
1. balkon, 2. rk. loge 1-4 .	15,00	2. balkon, 3.-4. rk.	6,00
1. balkon, øvr. rk. loge 1-4	12,00	2. balkon, 5.-7. rk.	5,00
1. balkon, øvr. rk. loge 5-10	10,00	2. balkon, 8.-10. rk.	2,50

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11-17 i Scalas forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tourneur og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Annoncerne arrangeret af Lockeys Reklamebureau